

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Πλάτωνος *Πολιτεία* 519c-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπῃν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μέτεχθαι τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτοὺς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμεν γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαῦκον, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του χωρίου: «Ἡμέτερον δὴ ἔργον [...] ὄν ἄμεινον;».

Μονάδες 10

B1. Ο Πλάτων, για να παρουσιάσει το αγαθό και την πορεία προς την κατάκτησή του, χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω φράσεις: α) «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον», β) «ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν» και γ) «ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν». Να αναλύσετε το νόημα αυτών των φράσεων στο κείμενο του Πλάτωνα.

Μονάδες 15

B2. Αφού διαβάσετε το χωρίο «Ἐπελάθου [...] τῆς πόλεως», να απαντήσετε με βάση αυτό στα δύο επόμενα ερωτήματα:

α. Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου; (μονάδες 3)

β. Με ποιους τρόπους προσπαθεί να τον επιτύχει; (μονάδες 12)

Μονάδες 15

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό καθεμιάς από τις προτάσεις της στήλης A, τη σωστή λέξη ή πρόταση της στήλης B:

Στήλη A	Στήλη B
1. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές σύμφωνα με τον	Γλαύκωνα.
	Θρασύμαχο.
	Κέφαλο.
2. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων δεν περιλαμβάνει	τη στερεομετρία.
	την αρμονική.
	τον χορό.

3. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στις Συρακούσες είχε δραματικές εξελίξεις, γιατί	γνώρισε τον Πυθαγορισμό.
	εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
	ενεπλάκη στην εμφύλια διαμάχη Δίωνα - Διονυσίου.
4. Οι φύλακες επίκουροι	είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν τις δύο άλλες τάξεις.
	επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
	μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.
5. Όταν ο κακούργος κηφήνας αναλάβει με τη βοήθεια του Δήμου την εξουσία, εγκαθιστά	τη Δημοκρατία.
	την Ολιγαρχία.
	την Τυραννίδα.

Μονάδες 10

B 4. α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀφικέσθαι	ανικανοποίητος
εἶπον	αφαιρετικός
ἰδεῖν	ιδέα
μεταδιδόναι	παράδοση
	ρήμα

(μονάδες 4)

B4. β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

« ἀγαθόν », « πόνων », « φαυλότεραι ».

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1-2 (έκδ. του K. Kassel)

Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Ἡ ρητορική ἐστὶν ἀντίστροφος¹ τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφοτέραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἃ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης². Διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν³. πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ⁴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως⁵. Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι εἴη ἂν αὐτὰ καὶ ὁδῶ⁶ ποιεῖν δι' ὃ γὰρ ἐπιτυγχάνουσιν οἱ τε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταυτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

¹ ἀντίστροφος: ἀνάλογη.

⁴ εἰκῆ: τυχαία, χωρὶς σχέδιο.

² ἀφωρισμένης: (ἐδῶ) διακριτή.

⁵ ἀπὸ ἕξεως: ὡς ἀποτέλεσμα ἀσκησης.

³ ἀμφοῖν: γενικὴ δυνάμει ἀριθμοῦ

⁶ ὁδῶ: (ἐδῶ) τρόπος, μέθοδος.

του ἄμφω: καὶ οἱ δύο.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀφωρισμένης : το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αορίστου

ὑπέχειν : το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αορίστου β' στην

πολλῶν
δρῶσιν

ίδια φωνή

: τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό
: τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
στην ίδια φωνή

(μονάδες 4)

Γ2.β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **τῇ διαλεκτικῇ, ἐξετάζειν, θεωρεῖν, ἔργον.**

(μονάδες 4)

Γ3.β. «Ἐπεὶ δ' ἄμφοτέρως ἐνδέχεται»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1).

(μονάδες 2)

Γ3.γ. «Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἔξωθεν»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ Α΄ ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σ : Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πολιτείας, είναι να αναγκάσουμε τις εξαιρετικές φύσεις να φτάσουν στο μάθημα που προηγουμένως είπαμε ότι είναι το ανώτερο, δηλαδή και να δουν το αγαθό και να ανεβούν εκείνο τον ανηφορικό δρόμο, και, αφού ανεβούν και δουν αρκετά (το αγαθό) να μην τους επιτρέπουμε αυτό που τώρα τους επιτρέπεται.

Γλαύκων: Και ποιο είναι αυτό;

Σωκράτης: Το να μένουν συνεχώς εκεί ψηλά, είπα εγώ, και να μην θέλουν να κατέβουν κοντά σ' εκείνους τους δεσμώτες, ούτε να παίρνουν μερίδιο από τους κόπους και τις τιμές εκείνων, είτε είναι μικρότερης είτε μεγαλύτερης σημασίας.

Γλαύκων: Έπειτα, είπε, θα αδικήσουμε αυτούς και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα, ενώ είναι σ' αυτούς δυνατόν να ζουν καλύτερα;

B1. Το έργο των οικιστών (+ **σχόλιο βιβλίου, σελ. 108**) είναι να οδηγήσουν τα ξεχωριστά πνεύματα («**βέλτιστας φύσεις**», + **σχόλιο βιβλίου, σελ. 108**) στην αρετή και τη θέαση του αγαθού. Με τον όρο αυτό, εννοεί τους ανθρώπους με φυσικά χαρίσματα, με υψηλή ευφυΐα, οξυτήτα πνεύματος και σθένος ψυχής. Θεωρεί ότι δεν διαθέτουν όλοι οι άνθρωποι εκ φύσεως τις ίδιες πνευματικές ικανότητες και ψυχικές δυνάμεις. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα της παιδείας σχετίζονται με την φυσική προδιάθεση του καθενός.

α) Η πορεία των βέλτιστων φύσεων προς το αγαθό πρέπει να είναι αναγκαστική (ἀναγκάσαι), για την επίτευξη του ιδανικού πολιτεύματος.

Οι βέλτιστες φύσεις, λοιπόν, οι φιλόσοφοι οφείλουν να κατακτήσουν το αγαθό, την αρετή («**μέγιστον μάθημα**», + **σχόλιο βιβλίου, σελ. 108**). Θεωρεί ο Πλάτων ότι η γνώση της αλήθειας κατ' ανάγκη οδηγεί και στις ηθικές πράξεις (άλλωστε πίστευε, όπως και ο Σωκράτης ότι κανείς δεν είναι κακός με τη θέληση του).

Στο σημείο αυτό ο Πλάτων χαρακτηρίζει το Αγαθό. Το θεωρεί ύψιστη αξία (μέγιστον μάθημα), που πρέπει να το κατακτήσουν όλοι και ιδίως όσοι θα αναλάβουν τη διοίκηση της ιδανικής πολιτείας. Επιπλέον, μπορεί να κατακτηθεί από τον άνθρωπο με την καθαρή νόηση και όχι με τις αισθήσεις («ἀφικέσθαι», «ἰδεῖν», «ἰδῶσι»).+Αναφορά στις βαθμίδες γνώσεις που οδηγούν ,κατά τον Πλάτωνα , στην ύψιστη βαθμίδα γνώσης, στο Αγαθόν.

β) **τὸ ἀγαθόν**: Ο Πλάτωνας δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία για αυτόν τον όρο που είναι από τους βασικότερους στο φιλοσοφικό του σύστημα παρά αρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς. Αγαθόν πάντως είναι α) το **εἶναι** και ό,τι διατηρεῖ το **εἶναι**· β) η τάξη, ο **κόσμος** και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα· γ) ό,τι

παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη (Πολ. 509a). Η έκφραση **αὐτὸ τὸ ἀγαθόν** φαίνεται να δηλώνει την ύψιστη αρχή και την πηγή του όντος και της γνώσης. Βλ. Πολιτεία 508e: «Τοῦτο τοίνυν τὸ τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γινωσκομένοις καὶ τῷ γινώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδὸν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι». Πάντως ήδη στην αρχαιότητα το Πλάτωνος ἀγαθόν ήταν παροιμιακή έκφραση για κάτι το ασαφές και σκοτεινό. Πρβλ. Ἄμφις (στον Διογ. Λαέρτιο III 27).

«ἤττον οἶδα τοῦτ' ἐγώ,
ὦ δέσποτ', ἢ τὸ Πλάτωνος ἀγαθόν».

(Μιλᾷ προφανῶς κάποιος δούλος και λέγει στον κύριό του: αυτό το πράγμα το γνωρίζω λιγότερο από ό,τι γνωρίζω το Αγαθόν του Πλάτωνα, δηλαδή το σκοτεινό αυτό φιλοσόφημα).
ιδεῖν κ.ε.ξ.: εξαρτάται από το **ἀναγκάσαι** και επεξηγεί το **ἀφικέσθαι**.

γ) Η κατάκτηση του Αγαθού είναι κοπιαστική και απαιτεί επίπονο αγώνα («**ἀναβῆναι ... ἀνάβασιν ... ἀναβά- ντες**»), + **σχόλιο βιβλίου, σελ.109**

ἀναβῆναι: πολύ συχνά στον Πλάτωνα λέξεις που σημαίνουν το ἄνω και την ἀνάβαση χρησιμο-ποιούνται μεταφορικῶς για την παιδεία και τα αγαθά που προσφέρει.)

Πρόκειται για μία ανοδική πορεία προς την υψηλότερη γνώση και τη διάπλαση του ήθους.

Ο Πλάτωνας ερμηνεύει σε αδρές γραμμές την αλληγορία του σπηλαίου, πολλές όμως λεπτομέρειες δεν είναι απολύτως κατανοητές. Είναι ωστόσο φανερό ότι ο δικός μας, ο "πραγματικός" κόσμος αποβαίνει το σύμβολο του "ιδεατού" κόσμου του Πλάτωνα. Έτσι η ἀνάβαση από το ημίφως του σπηλαίου στον επάνω κόσμο που φωτίζεται από τον ήλιο (το σύμβολο του Αγαθού) ισοδυναμεί με την άνοδο στον κόσμο του νοητού. Οι φύλακες λοιπόν, και ιδίως οι ἄρχοντες - βασιλεῖς που έχουν λάβει την ορθή παιδεία και κατόρθωσαν να ανέλθουν από το σπήλαιο της α παιδευσίας και της πλάνης στον επάνω κόσμο, δηλαδή τον κόσμο των Ιδεών, δεν δείχνουν προθυμία να επιστρέψουν στο σπήλαιο. Δεν πρέπει όμως, τονίζει ο Πλάτωνας, να τους επιτραπεί αυτό που τώρα (στην εποχή του εννοείται) επιτρέπεται, δηλαδή να απέχουν από την ενεργό πολιτική και να ασχολούνται μόνο με τις πνευματικές τους αναζητήσεις. + Αναφορά στα στάδια εκπαίδευσης των φυλακων «Η πορεία λοιπόν προς την ολοκλήρωση του ενάρετου ανθρώπου είναι τραχεία και γεμάτη δυσκολίες. Όσοι από τους φύλακες-επικούρους υποστούν με επιτυχία τις κρίσεις που έχουν καθορισθεί προάγονται μετά τα 50 τους ἔτη σε φύλακες παντελείς, δηλαδή σε φύλακες - ἄρχοντες (βασιλεῖς).»

(Οι φύλακες λοιπόν αφού θα έχουν εκπαιδευτεί ορθά και θα έχουν φιλοσοφήσει, οφείλουν να κατεβούν στο σπήλαιο, δηλαδή στην πρακτική πολιτική, για να ωφελησουν με τις γνώσεις τους και την αρετή τους την πόλη ολόκληρη. Ειδικότερα οι φύλακες θα πρέπει όταν φτάσουν στην ηλικία των 35 ετών να ἄρχουν στον πόλεμο και να αναλαμβάνουν αξιώματα που αρμόζουν σε νέους. Όταν γίνουν 50 ετών, τότε πια μπορούν να μοιράζουν τον χρόνο τους ανάμεσα στη φιλοσοφία και στην άσκηση της εξουσίας. Όταν θα έχουν εκπαιδευσει τους διαδόχους τους θα είναι ἑτοιμοι πια να φύγουν από τη ζωή και να κατοικήσουν στις νήσους των Μακάρων.)

B2.

α. «Ἐπελάθου πάλιν, ὦ φίλε»: Ο Σωκράτης αναφέρεται στο ότι οι φύλακες μολονότι θα είναι οι ἄρχοντες στην ιδανική πολιτεία δεν θα απολαμβάνουν ούτε σπίτια, ούτε πλούτη και ἄλλα υλικά αγαθά, ούτε θα απολαμβάνουν φίλους ή ἄλλες διασκεδάσεις (+ **σχόλιο βιβλίου, σελ. 111**).

2. «ὄτι νόμῳ... ἐγγενέσθαι»: Ο Σωκράτης αντικρούει την θέση του Γλαύκωνα χρησιμοποιώντας το σχῆμα ἄρσης – θέσης. Υπογραμμίζει ότι κορυφαίος σκοπός του νόμου είναι η ευδαιμονία ολόκληρης της πόλης και όχι μόνο μιας κοινωνικής τάξης. Εξετάζει, λοιπόν, το δίκαιο από την σκοπιά του συλλογικού συμφέροντος και εκφράζει κοινωνιοκεντρικές αντιλήψεις για την οργάνωση της πόλης. Προβάλλει το κοινό καλό ως βασικό αίτημα του νόμου. Για να τονιστεί ο ρόλος του χρησιμοποιεί το σχῆμα της προσωποποίησης (υποκείμενο στα μέλει, μηχανᾶται, συναρμόττων, ποιῶν, εμποιῶν, ἀφιῆ, καταχρῆται).

β. Η λειτουργία του νόμου: Ο Σωκράτης προσωποποιεί τον Νόμο και του αποδίδει τρεις βασικές λειτουργίες για να πετύχει την ευδαιμονία της πόλης.

• συναρμόττων τους πολίτας πειθοῖ τέ και ἀνάγκη: ο Πλάτωνας προβάλλει την κοινωνική λειτουργία του Νόμου, ο οποίος επιδιώκει την κοινωνική συναρμογή των πολιτών. Η χρήση της μετοχή συναρμόττων δη-

λώνει την αντίληψη του Πλάτωνα για να υπάρχει αρμονία τόσο ανάμεσα στα μέρη της ψυχής με την υπόταγή του κατώτερου στο ανώτερο (+ **εισαγωγή, σελ. 90**), όσο και ανάμεσα στους πολίτες. Μόνο έτσι θα διασφαλιστεί η δικαιοσύνη και η ευδαιμονία όλων. Αν όμως οι πολίτες εξαιτίας της φιλαυτίας τους, της ματαιοδοξίας τους ή της ελλιπούς κρίσης τους δεν κατανοούν τα όρια τους, τότε θα πρέπει να συμμορφώνονται στις υποδείξεις του σωφρονέστερου (+ **εισαγωγή σχολικού βιβλίου, σελ.91**). Για να επέλθει η κοινωνική αρμονία, ο Νόμος χρησιμοποιεί δύο μέσα: α)την πειθώ, τα λογικά επιχειρήματα, την παιδεία με τα οποία οι πεπαιδευμένοι συνειδητοποιούν ποιος είναι ο κοινωνικός τους ρόλος στην ορθή λειτουργία της πολιτείας. β) το δεύτερο μέσο που χρησιμοποιεί είναι η βία (πειθοῖ τέ και ανάγκη, + **σχόλιο βιβλίου, σελ.111**), για τους πολίτες που δεν πείθονται με τον λόγο. Αυτός ο καταναγκασμός επιβάλλεται σε όσους πολίτες πολυπραγμούν με στόχο να τους συνετίσει και να τους συμμορφώσει με το πνεύμα της δικαιοσύνης.

- ποιῶν μεταδιδόναι ... ὠφελεῖν: με τη δεύτερη μετοχή ο Σωκράτης αποδίδει στον Νόμο οικονομική λειτουργία, κατοχυρώνοντας τον καταμερισμό της εργασίας, αναγκαία συνθήκη της αυτάρκειας. Οι εργασίες κατανέμονται σε κάθε πολίτη με βάση τις ικανότητες τους, ώστε να εξυπηρετούνται και οι ατομικές και οι συλλογικές ανάγκες. Έτσι καλλιεργούνται σχέσεις συνεργασίας, αλληλεγγύης, και αλληλοβοήθειας ανάμεσα στους πολίτες (+ **σχόλιο βιβλίου, σελ. 111**).
- και αὐτός ... πόλεως: με την τρίτη μετοχή δηλώνεται η παιδαγωγική και πολιτική λειτουργία του Νόμου, που έχει χρέος να διαπλάθει ανθρώπου άξιους να διατηρούν τη συνοχή της πόλης. Έτσι, εύλογα περιορίζει την ατομική ελευθερία, τιθασεύει την ελευθερία βούλησης από την ορθή λογική και απαιτεί την πολιτικοποίηση των πολιτών. Απαιτεί από τους αγαθούς να γίνουν οι ηγέτες της πόλης και να διατηρήσουν την κοινωνική συναρμογή των πολιτών. Οριοθετεί τη συμπεριφορά των πολιτών, για να μην διαταράσσουν την συνοχή της πόλης.

Επίλογος: Γενικός χαρακτηρισμός του Νόμου

Ο νόμος στο έργο του Πλάτωνα παρουσιάζεται ως η βασική προϋπόθεση για την διατήρηση της συνοχής και της ευταξίας στην πολιτεία. Παράλληλα, είναι αυτός που διασφαλίζει την αρμονική, παράλληλη ανάπτυξη της ατομικής και της κοινωνικής διάστασης του ατόμου.

Ο νόμος εξασφαλίζει την αξιοκρατία και την αμεροληψία και επιδιώκει να συμβιβάσει το συλλογικό με το ατομικό συμφέρον. Λαμβάνοντας υπόψη τα μέσα που χρησιμοποιεί (πειθώ, εξαναγκασμός, καταμερισμός της εργασίας, αυτοπεριορισμός) και την αναγκαστική επιβολή κανόνων και απαγορεύσεων, θα λέγαμε ότι ο νόμος στον Πλάτωνα μάλλον δεν ταιριάζει στα δημοκρατικά πολιτεύματα, αλλά σε αυταρχικά, ολοκληρωτικά καθεστώτα. Ο νόμος λειτουργεί ως απρόσωπος και σκληρός άρχοντας, στις επιταγές του οποίου οφείλουν όλοι να συμβιβάζονται, άρχοντες και αρχόμενοι. Αυτό το πρότυπο του νόμου συμβαδίζει με την πλατωνική άποψη ότι ευδαιμονία δεν είναι η προσωπική ευτυχία του κάθε ατόμου χωριστά, αλλά ότι κάθε άτομο πρέπει να δρα συλλογικά και με τις ενέργειες του να καθιστά και τους άλλους ευδαίμονες.

B3.

- 1.Κέφαλο.
- 2.τον χορό
- 3.εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
- 4.επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
- 5.την Τυραννίδα.

B4α.

ἀφικέσθαι-ανικανοποίητος
εἶπον –ρήμα
ιδεῖν-ιδέα
μεταδιδόναι-παράδοση

B4β.

ἀγαθόν: Οι άνθρωποι συχνά κοπιάζουν μάταια για την απόκτηση υλικών **αγαθών**.

πόνων: Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με φρικτούς **πόνους**.

φαυλότερα : Η κυβέρνηση παρέμεινε εγκλωβισμένη σε έναν **φαύλο** κύκλο διαπραγματεύσεων.

Γ1.

Η ρητορική τέχνη, λοιπόν, είναι ανάλογη με την διαλεκτική. Γιατί και οι δύο σχετίζονται με τέτοιου είδους \ συναφή θέματα, τα οποία είναι κατά κάποιον τρόπο κοινά για όλους ως προς τις γνώσεις (ως προς το να τα γνωρίζουν) και χωρίς να γίνεται διακριτή καμιά επιστήμη \ τέχνη. Γι' αυτό και όλοι κατά κάποιον τρόπο συμμετέχουν και στα δύο. Γιατί όλοι μέχρι κάποιο σημείο, επιχειρούν να διερευνούν και να εκφέρουν επιχειρήματα και να απολογούνται και να κατηγορούν. Από αυτούς, βέβαια, πολλοί, άλλοι πράττουν αυτά χωρίς σχέδιο και άλλοι εξαιτίας της συνήθειας ως αποτέλεσμα άσκησης. Επειδή είναι πιθανά και τα δύο, είναι φανερό ότι αυτά θα μπορούσαν να συμβούν και με αυτή τη μέθοδο. Γι' αυτό (επειδή λοιπόν) πετυχαίνουν τον σκοπό τους, άλλοι από συνήθεια και άλλοι από τυχαία περιστατικά, είναι πιθανόν να εξετάζουν την αιτία και όλοι πιθανά συμφωνούσαν ότι αυτό είναι έργο της τέχνης.

Γ2α . ἀφωρίσθη

ὑπόσχες

πλείσταις

δρώντων

Γ2β. «Γὰ δέ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι/ὁμολογήσειε τεχνῶν ἔργα εἶναι»**Γ3α.** τῆ διαλεκτικῆ: Ονοματικός, ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο «ἀντίστροφος»

ἐξετάζειν: Τελικό απαρέμφατο ,αντικείμενο του ρ. «ἐγχειροῦσιν», ταυτοπροσωπία

θεωρεῖν :Τελικό απαρέμφατο, Ὑποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «ἐνδέχεται», ετεροπροσωπία

ἔργον: Κατηγορούμενο στο «τοιοῦτον» μέσω του «εἶναι».

Γ3β. Δευτερεύουσα, Επιρρηματική, αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο «ἐπεὶ», εκφέρεται με οριστική «ἐνδέχεται», δηλώνει το πραγματικό.**Γ3γ.** τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξω

τῶν μὲν οὖν πολλῶν:Ονοματικός, ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική διαιρετική στο «οἱ μὲν».

εἰκῆ: Δοτικοφανές επίρρημα ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρ. «δρῶσιν».

ταῦτα: Σύστοιχο αντικείμενο στο ρ. «δρῶσιν».

διὰ συνήθειαν: Επιρρηματικός προσδιορισμός ,εμπρόθετος της αιτίας στο ρ. «δρῶσιν».